

Summary

In the year 2007 in the vicinity of Chełm (Central-Eastern Poland), the researches on dragonflies of carbonate fens and habitats associated with them or formed in the area (canals, small water bodies, ponds) were conducted. 34 dragonfly species were found, of which 32 with confirmed or probable development. The most frequent were as follows: *Lestes virens*, *Coenagrion puella*, *C. pulchellum*, *Somatochlora flavomaculata*, *Libellula quadrimaculata* and *Sympetrum*

danae. Carbonate fens as well as dystrophic waters connected with them were characterized by a specific dragonfly fauna – with no or very scarce some tyrphophiles (e.g. *Aeshna juncea*, *Leucorrhinia pectoralis*) and strong dominance of others (e.g. *Lestes virens*, *Somatochlora flavomaculata*). Peat bog drying out caused the disorder of this arrangement: the extinction of tyrphophiles, the increase in number of eurytopes and incidence of thermophilous species like *Lestes barbarus*.

Key Words. Odonata, dragonflies, carbonate fen, evaluation, Poland

Pierwsze stwierdzenie *Coenagrion armatum* (CHARPENTIER, 1840) na Pojezierzu Litewskim (Odonata: Coenagrionidae) First record of *Coenagrion armatum* (CHARPENTIER, 1840) in the Lithuanian Lake District (Odonata: Coenagrionidae)

Paweł BUCZYŃSKI

Zakład Zoologii UMCS, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin; pawbucz@gmail.com

Coenagrion armatum należy do najbardziej narażonych na wymarcie ważek Polski: uznano ją za krytycznie zagrożoną (CR) (BERNARD i in. 2002). Dlatego cenne są wszelkie dane: i o nowych stanowiskach, i o obecności gatunku na stanowiskach już znanych.

Łątka zielona to ważka syberyjska, której obszar występowania sięga na zachodzie do Holandii i Wielkiej Brytanii. Między polską a zachodnioeuropejską częścią areału biegnie wyraźna dysjunkcja: populacje z Europy Zachodniej mają kontakt ze skandynawską częścią zasięgu, a przez Polskę biegnie granica jej odnogi południowo-zachodniej

(BUCZYŃSKI 2004; DIJKSTRA 2006).

Coenagrion armatum wykazano w Polsce z 44 stanowisk, skraj zasięgu wyznaczają dane z: Ziemi Kłodzkiej, Wielkopolski i Pomorza (BUCZYŃSKI 2004). Jednak na zachodzie kraju gatunek zanika, w ostatnim 30-leciu łowiono go tu na jednym stanowisku (SAMOŁĄG 2002). Jego najważniejsze ostoje to Polesie Zachodnie i Nizina Północnopodlaska (Rys.). Brak danych o współczesnej obecności *C. armatum* w regionach północno-wschodnich, w tym z – jak można oczekiwać – korzystnej klimatycznie i środowiskowo, polskiej części Pojezierza Litewskiego. Poniżej przedstawiam stanowisko z tego

Rys. Rozmieszczenie *Coenagrion armatum* w Polsce. A–C – dane literaturowe, każda kropka oznacza pole w sieci COOR (A – do 1950 r., B – 1951–1975, C – 1976–2004) (BUCZYŃSKI 2004); D – nowe stanowisko.

Fig. Distribution of *Coenagrion armatum* in Poland. A–C – literatural data, every dot is a square in the COOR net (A – up to 1950, B – 1951–1975, C – 1976–2004) (BUCZYŃSKI 2004); D – new site.

regionu, które jest też pierwszym w ogóle znanym stanowiskiem *C. armatum* na tym obszarze. Daje ono nadzieję, że przetrwało tu więcej jego populacji.

Łątkę zieloną odnotowano w północnej części wsi Gulberek, nad Jeziorem Gulberek (54°23'44" N, 22°55'26" E, 220 m n.p.m., UTM: FF22). Jezioro jest owalne, lekko wydłużone, wielkości ok. 1 ha. Woda jest lekko brązowa, dno muliste, z *Myriophyllum* sp. i *Elodea canadensis* Michx. W litoralu rośnie *Nymphaea candida* C. PRESL. Pobrzeże jest torfiaste, z gęstym szuwarem wysokich *Carex* sp., z domieszkami: *Comarum palustre* (L.), *Menyanthes trifoliata* L., *Equisetum* sp., *Scirpus* sp., *Iris pseudacorus* L. i *Hydrocharis morsus-ranae* L. Miejscami rosną kępy *Salix* sp. Jezioro otaczają ekstensywnie użytkowane łąki.

Coenagrion armatum stwierdzono 3 VI 2007, przy pogodzie cieplej i lekko pochmurnej. Jeden okaz (♀) obserwowano podczas żerowania w szuwarze turzycowym na pobrzeżu zachodnim jeziora. Towarzyszyły jej: liczne *Coenagrion puella* (L.) i *C. pulchellum* (VANDER L.), średnio liczne: *C. hastulatum* (CHARP.) i *Erythromma viridulum* (CHARP.), pojedyncze: *Ischnura elegans* (VANDER L.) i *C. lunulatum* (CHARP.). U *C. puella* i *E. viridulum* obserwowano osobniki juwenilne, u *C. puella* i *C. pulchellum* też terytorialne ♂♂. Nad jeziorem, za linią szuwarów, aktywne były: *Erythromma najas* (HANSEM.) i *Cordulia aenea* (L.).

Początek czerwca to czas końca pojawu *C. armatum*, co nie sprzyja ocenie liczebności gatunku. Tak więc określenie wielkości populacji w Jeziorze Gulberek wymaga dalszych badań.

Podziękowania

Materiał wykorzystany w niniejszej notatce zebrano w ramach projektu MNiSW nr 2 P04C 129 29.

Piśmiennictwo

- BERNARD R., BUCZYŃSKI P., ŁABĘDZKI A., TOŃCZYK G. 2002. Odonata Ważki. [w:] Z. GŁOWACIŃSKI (red.), Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Wydawnictwo Instytutu Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 125–127.
- BUCZYŃSKI P. 2004. *Coenagrion armatum* (CHARPENTIER, 1840), łątką zieloną. [w:] Z. GŁOWACIŃSKI, J. NOWACKI (red.), Polska czerwona księga zwierząt, Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego, Kraków – Poznań: 52–54.
- DIJKSTRA K.-D.B. (red.) 2006. Field guide to the

dragonflies of Britain and Europe. British Wildlife Publishing, Gillingham.

SAMOLĄG J. 2002. Nowe stwierdzenia *Coenagrion armatum* (CHARP.) i *Sympetrum fonscolombii* (SÉLYS) (Odonata: Coenagrionidae, Libellulidae) w Wielkopolsce. Wiad. entomol., 21(1): 51–52.

Summary

Coenagrion armatum is a critically endangered species in Poland which has been

vanishing in the western part of the country. Its refuge is eastern borderland, however, no contemporary existing populations have been found from the northern part of this area so far. The author gives the description of the first site of *C. armatum* known from Polish part of the Lithuanian Lake District: Lake Gulberek NE from Wiżajny (54°23'44" N, 22°55'26" E, 220 m. a.s.l., UTM: FF22).

XLVII Zjazd Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Bieszczady, 26–29 czerwca 2008

47th Congress of the Polish Entomological Society, Bieszczady Mts., June 26–29, 2008

Paweł BUCZYŃSKI

Zakład Zoologii UMCS, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin; pawbucz@gmail.com

Na 2008 r. planowano w Bieszczadach V Ogólnopolskie Sympozjum Odonatologiczne PTE. Jednak nim zapadły ostateczne ustalenia, dowiedzieliśmy się o wzmiankowanym w tytule zjeździe PTE. Jedno z jego założeń to aktywizacja i integracja członków towarzystwa wokół sekcji tematycznych, w związku z czym w ramach zjazdu zaplanowano spotkania sekcji. W tej sytuacji V OSO PTE odbędzie się w roku 2009, zaś w roku 2008 gorąco zapraszam wszystkie osoby zainteresowane ważkami – nie tylko członków PTE czy Sekcji Odonatologicznej – do udziału w bieszczadzkim zjeździe.

Motywelem przewodnim zjazdu jest 85 rocznica powstania PTE. W związku z tym można spodziewać się wielu atrakcji, m.in. wycieczki do Lwowa, gdzie w 1923 r. powołano Polski Związek Entomologiczny.

Wszelkie informacje o zjeździe są dostępne w dziale „Aktualności” na stronie

PTE (www.pte.au.poznan.pl). Na razie „wisi” tam tylko wstępny, bardzo ogólny komunikat, jednak wkrótce powinny ukazać się szczegółowe dane. O ile mi wiadomo, spotkania sekcji mają odbyć się w dniu 26 VI.

Summary

In June 2008 the 47th Congress of the Polish Entomological Society will be held in the Bieszczady Mts. (SE Poland). Meetings of thematical sections are planed during this congress. Therefore we are forced to cancel the 5th All-Polish Symposium of Odonatology that was planed in the year 2008. All persons interested in dragonflies are invited to participate in the congress of the Polish Entomological Society. Information about the congress are available on the webpage of the PES: www.pte.au.poznan.pl (section “Aktualności”).

Key Words. Polish Entomological Society, congress, invitation.